

กรมการข้าว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การป้องกันและกำจัดหอยเชอรี่

หอยเชอรี่เป็นหอยทากน้ำจืด มีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกา นำเข้ามาในประเทศไทยเพื่อเลี้ยงขายเป็นอาหารและเลี้ยงประดับในตู้ปลา ต่อมาหลุดรอดลงแหล่งน้ำ และถูกปล่อยเมื่อไม่ต้องการจนกลายเป็นสัตว์ศัตรูข้าวที่สำคัญในประเทศไทย พบระบาดในนาข้าวครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2531 มีลักษณะคล้ายหอยโข่ง (apple snail, *Pila spp.*) แต่เปลือกมีสีอ่อนกว่า เปลือกบางกว่า และมีร่อง (suture) ลึกกว่า ส่งผลให้ส่วนยอดของเปลือกหอยนูนสูงขึ้น ส่วนฝาปิดเปลือกของหอยโข่งจะหนาแข็งมากและมีมุกเคลือบเห็นเป็นสีขาว

การป้องกันและกำจัดหอยเชอรี่

ระยะเวลาที่สำคัญในการป้องกันและกำจัดหอยเชอรี่ คือ ช่วงการเตรียมแปลงและระยะหลังปลูกข้าว โดยเฉพาะ 10 วันแรกหลังจากปักดำ และช่วง 21 วันหลังจากหว่านข้าว หลังจากช่วงเวลานี้เมื่อต้นข้าว อายุ 30-40 วัน เจริญเติบโตพอที่หอยเชอรี่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้นการจัดการควบคุมการทำลายของหอยเชอรี่ที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องดำเนินการ ซึ่งวิธีการป้องกันกำจัดหอยเชอรี่ ได้แก่

1. การใช้ชีววิธี

- ☐ อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติของหอยเชอรี่ เช่น นกปากห่าง นกกระปูด เป็นต้น

- ☐ ปล่อยเปิดไร่ทุ่งลงกินหอย ในช่วงหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวหรือก่อนปลูกข้าว หรือหลังจากต้นข้าวมีขนาดใหญ่พอ (เช่น ข้าวอายุ 30-45 วัน หรือข้าวอยู่ในระยะแตกกอ)

- ☐ เก็บหอยออกจากแปลงนาและนำไปใช้ประโยชน์ เช่น ปรงเป็นอาหารบริโภค ใช้ผสมในอาหารสัตว์ หรือทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น

3. การใช้สารเคมี

สารกำจัดหอยเชอรี่

ชื่อสามัญ	% สารออกฤทธิ์ และสูตร	ระดับความเป็นพิษ-WHO (LD ₅₀)	อัตราการใช้	วิธีการใช้
นิโคลซามิด -โอลามีน หรือ นิโคลซามิด เอทานอลามีน	83.1% WP	ไม่มีพิษเฉียบพลัน (5,000)	50 กรัม/ไร่ (25 กรัม/น้ำ 20 ลิตร)	ผสมน้ำพ่นลงในน้ำให้ทั่วนาข้าว และเน้นบริเวณที่เป็นแอ่ง หรือที่มีหอยมาก
เมทัลดีไฮด์	5% G bait	ปานกลาง (630)	500 กรัม/ไร่	หว่านลงน้ำให้ทั่วในนาข้าว และเน้นเพิ่มบริเวณที่เป็นแอ่งหรือมีหอยมาก
	3.5% G		2,000 กรัม/ไร่	
กากเมลิ็ดซา	10% saponin	-	3 กิโลกรัม/ไร่	

ที่มาข้อมูล : เอกสารวิชาการ คำแนะนำการป้องกันกำจัดแมลง-สัตว์ศัตรูพืชอย่างปลอดภัย จากงานวิจัย ปี 2564 (สุภรดา และคณะ, 2564)

- ✓ การใช้สารกำจัดหอยทุกชนิด ต้องใช้ควบคู่ไปกับการใช้ตาข่ายกั้นทางน้ำเข้าออกจากนา เพื่อกันไม่ให้หอยใหม่เข้ามาในนาอีก
- ✓ ขณะใช้สารกำจัดหอยต้องมีน้ำอยู่ในนาข้าว เพราะหอยจะเปิดฝาท่อและทำกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อมีน้ำเท่านั้น
- ✓ ระดับน้ำต้องสูงประมาณ 5 เซนติเมตร นานติดต่อกันอย่างน้อย 3 วันหลังใส่สาร จึงจะได้ผลดีที่สุด
- ✓ ใช้สารกำจัดหอยเพียงครั้งเดียวต่อฤดูปลูก และควรทำต่อเนื่องกันไปทุก ๆ ฤดูปลูก

“การป้องกันและกำจัดหอยเชอรี่ให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ร่วมกัน การใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียวจะทำให้การกำจัดไม่ได้ผล อีกทั้งยังต้องใช้สารเคมีในปริมาณมากขึ้น ดังนั้นการป้องกันและกำจัดหอยเชอรี่ที่ดีที่สุดคือใช้วิธีผสมผสาน”

ลักษณะการทำลาย

หอยเชอรี่กัดทำลายต้นข้าวระยะกล้าและระยะปักดำใหม่ๆ ไปจนถึงระยะแตกกอเต็มที่จึงกินน้อยลง โดยจะกัดกินลำต้นข้าวใต้ผิวน้ำสูงเหนือระดับโคนต้น 0.5-1 นิ้ว และกินส่วนใบที่ลอยน้ำต่อไปจนหมดต้น พบระบาดมากใน นาข้าวทั่วประเทศ โดยเฉพาะนาข้าวที่มีน้ำขัง หากไม่มีการป้องกันและกำจัด สามารถกัดทำลายข้าวในพื้นที่ 1 ตารางเมตร ให้เสียหายใน 1 คืน ซึ่งความเสียหายนี้อาจทำให้สูญเสียผลผลิตมากกว่าร้อยละ 50

2. การเขตกรรม

- ☐ การเก็บตัวหอยและไข่หอย เก็บตัวหอยและกลุ่มไข่อย่างน้อย สัปดาห์ละครั้ง อาจใช้พีช เพื่อให้หอยมารวมกันและเก็บทำลายได้ง่าย หรือใช้ไม้ปักตามข้างคันนา เพื่อล่อให้หอยมาไข่ แล้วเก็บออกไปทำลายหรือใช้ประโยชน์

- ☐ การจัดการน้ำ หอยเชอรี่จะเคลื่อนตัวได้ยากหากระดับน้ำต่ำกว่า 2 เซนติเมตร ควรรักษาระดับน้ำให้ต่ำในขณะที่ต้นกล้าข้าวมีขนาดเล็ก และช่วงเตรียมดิน ทำร่องน้ำเทียมรอบแปลงเพื่อล่อให้หอยมารวมกันและเก็บทำลาย

- ☐ กั้นทางน้ำเข้าแปลง ทุกครั้งที่สูบน้ำเข้านาและบริเวณร่องน้ำเข้านา ใช้ฝือกกั้นสวะ และหอยขนาดใหญ่ก่อน แล้วกั้นตามอีกชั้นด้วยตาข่ายตาถี่ หมั่นเก็บหอยและสวะออกเพื่อไม่ให้กีดขวางทางน้ำเข้า

- ☐ วิธีการปลูก เลือกวิธีปักดำ โดยใช้ต้นกล้า อายุ 25-30 วัน

